

Від UNIMARC до УКРМАРК

Сергій Дубик

*зав. відд. автоматизації
НТБ ТНТУ ім. Ів. Пулюя*

Тернопіль, 2013 р.

Історія

Формат UniMarc розроблено зі сприяння ІФЛА у 1977 році для вирішення проблеми несумісності між різними національними MARC-форматами. UNIMARC повинен був бути форматом, що б полегшив міжнародний обмін бібліографічними відомостями у машиночитній формі.

* UNIMARC — Universal Machine Readable Cataloging

* ІФЛА — Міжнародної Федерації Бібліотечних Асоціацій і Установ

4 види даних й записів

- 1) UNIMARC для бібліографічних записів;
- 2) UNIMARC для авторитетних/нормативних записів;
- 3) UNIMARC для класифікаційних записів;
- 4) UNIMARC для записів про зберігання.

ISO 2709

UNIMARC для бібліографічних записів є специфічною реалізацією міжнародного стандарту ISO 2709, що визначає структуру записів, що містять бібліографічні дані.

Формат включає поля, необхідні для опису таких видів документів, як текстові документи монографічні (насамперед, сучасні книги), стародруки, серіальні видання, нотні документи, графічні матеріали на непрозорій основі, аудіоматеріали, відео-та проєкційні матеріали, електронні ресурси, картографічні матеріали. Поля формату UNIMARC можна підрозділити на загальні та специфічні.

Приклад запису

000 00522 a2200157 4500
010 _a5-308-00559-1
090 _965362
_a65362
100 _a20130729 frey50
101 _aukr
_a"СвЯТИМ ОГНЕННИМ СЛОВОМ..."
200 _eТарас Шевченко: поетика
_fСмілявська З. Л.
_aК.
210 _cДніпро
_d1990
215 _a290 с.
675 _a8У1
700 _aСмілявська
_gЗ. Л.
852 _j8У1/С50
_kС50

ISBD-запис

8У1/С50

Смілявська З.Л., ; "Святим огненним словом...":

Тарас Шевченко: поетика / Смілявська З.Л. — К.:

Дніпро, 1990. — 290 с. — ISBN 5-308-00559-1

УДК 8У1

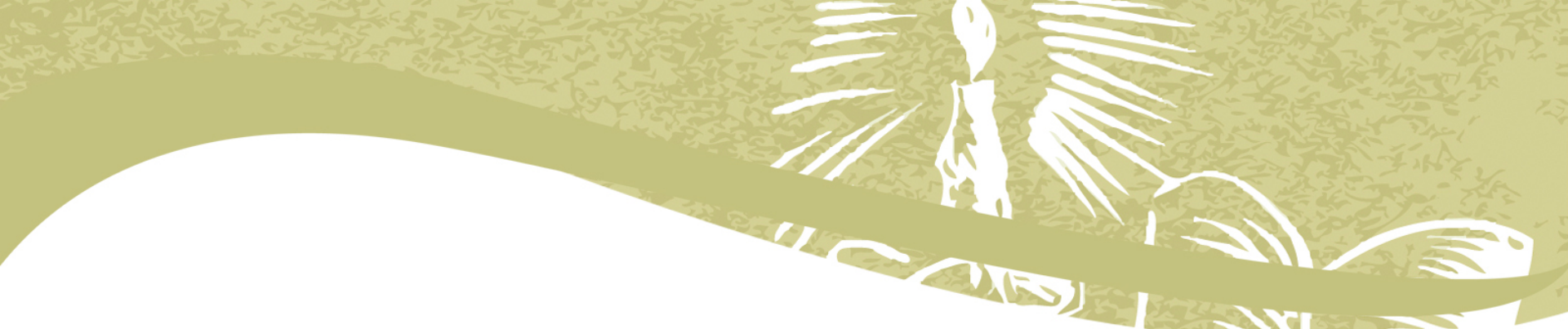
Комітет UNIMARC

Форматами UNIMARC опікується Постійний комітет UNIMARC (PUC) відповідно до принципів універсального бібліографічного обліку. PUC складається з 7..9 постійних членів, які є експертами в UNIMARC та представляють різні країни та установи, які мають досвід активної роботи з UNIMARC. Кожного року PUC організовує секцію на генеральна конференції й асамблеї ІФЛА. Голова комітету та головний редактор — Алан Хопкінсон.

UNIMARC для бібліографічних записів

Найперше видання „UNIMARC: Universal MARC format“ опубліковане у 1977 році. Третє і поточне видання вийшло у 2008 році. Повний варіант доступний у друкованому вигляді [1] і додрукарський варіант у електронному вигляді [2]. Також доступний скорочений варіант [3] і у 2010 [4] та 2012 [5] роках вийшло декілька доповнень.

UNIMARC для авторитетних нормативних записів

Формат UNIMARC для авторитетних записів був розроблений для можливості створення авторитетних й довідкових записів для управління контрольованими точками доступу у бібліографічній базі даних.

Вперше формат був опублікований у 1991 році під назвою „Authorities: Universal Format for Authorities“. У 2012 році вийшли чисельні доповнення.

UNIMARC для класифікаційних даних

Робота над UNIMARC для класифікаційних даних все ще триває і направлена на управління та авторитетний контроль класифікаційними даними.

Формат підготовлений робочою групою, призначеною Постійним комітетом UNIMARC у 1997 році.

UNIMARC для записів про зберігання

В кінці 1999 року PUC призначив робочу групу для розробки специфікації UNIMARC щодо інформації про місце збереження, що відноситься до бібліографічної одиниці.

Робота проводилася в період 2000-2003 років, і остаточний проект був опублікований для широкого огляду світу у 2003 році. Вперше вона була опублікована в грудні 2006 року з подальшими виправленнями у 2007 році.

Посібники щодо UNIMARC

З 1999 року РУС розробив ряд посібників для застосування UNIMARC для особливих бібліографічних матеріалів чи правил каталогізації.

1. Посібник UNIMARC для складових частин.
2. Посібник UNIMARC для мікроформ.
3. Посібник UNIMARC для монографічних стародруків (антикварних).
4. UNIMARC для записів мінімального рівня.
5. Моделі записів багаточастинного документа у форматі UNIMARC.
6. Електронні ресурси.
7. Музичні твори.

Адаптації UNIMARC

UNIMARC є національним стандартом Франції, адаптований у Росії, Білорусії, Молдавії, Румунії, Словенії, Італії, Португалії Китаї, Тайвані та багатьох інших країнах.

Зазвичай існують постійно діючі комітети чи служби розвитку національних варіантів UNIMARC.

Проект УКРМАРК

Національний формат представлення бібліографічних даних УКРМАРК розроблявся міжвідомчою робочою групою фахівців НБУ імені В. І. Вернадського, Національної парламентської бібліотеки України та Наукової бібліотеки ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка за підтримки Міжнародного фонду "Відродження".

Були перекладені та опрацьовані наступні частини:

UNIMARC для бібліографічних записів (структура формату та маркер запису; блоки 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8);

додатки А, В, G, Н, К;

посібники 1, 3, 5 ;

UNIMARC для класифікаційних записів ;

MARC-коди для організацій.

БД УКРМАРК

Представлення формату УКРМАРК у машиночитній формі спонукало створення першого експериментального електронного каталогу ЛННБ ім В.Стефаніка, назви полів/підполів використовувалися для пояснення значень бібліографічних записів.

БД УКРМАРК для бібліографічних записів зберігається у відкритому доступі на веб-сайті <http://unimarc.org.ua>. На додаток до матеріалів проекту УКРМАРК внесена значна кількість прикладів, додаються описи нових полів й підполів з офіційних доповнень UNIMARC. На основі цієї БД автоматично генерується довідка щодо полів/підполів УКРМАРК-у за шаблоном <http://unimarc.org.ua/поле/підполе/>.

Використання в Україні

Хоча УКРМАРК залишився на стадії проекту, цей формат завдяки повній сумісності з UNIMARC широко використовується в бібліотеках України, що використовують АБІС на основі UNIMARC/RUSMARC. Зокрема це АБІС УФД/Бібліотека, ІРБІС, Liber, Славутич, МАРК-SQL, Koha і т.д.

Звичайний вигляд
 Перегляд у MAPK
 Перегляд у ISBD

"Святим огненним словом..." (Запис № 65362)

[\[простий вигляд \]](#)

010 ## - ISBN

ISBN

5-308-00559-1

200 ## - Назва

Основна назва

"Святим огненним словом..."

Підзаголовок

Тарас Шевченко: поетика

Перші відомості про відповідальність

Смілявська З.Л.

210 ## - Місце та час видання

Місце публікування, друку, розповсюдження

К.

Назва видавництва, ім'я видавця, розповсюджувача, тощо

Дніпро

Дата публікації, розповсюдження, тощо

1990

101 ## - Мова

Мова тексту, звукової доріжки тощо

українська

215 ## - Фізичний опис

Специфічне визначення матеріалу та обсяг документа

290 с.

675 ## - УДК

Індекс

8У1

700 ## - Особисте ім'я

Автор

Смілявська

Розкриття ініціалів власного імені

З.Л.

852 ## - Місцезнаходження та шифр зберігання

Шифр замовлення

8У1/С50

Висновки

Посібники УКРМАРК стають у нагоді при внесенні біб-описів різних видів матеріалів.

Наявність у бібліотеках біб-записів, сумісних з форматом UNIMARC, полегшує утворення зведених каталогів навіть у випадках використання різних АБІС.

Довершений переклад українською UNIMARC й адаптація для потреб бібліотек України впорядкує бібліотечну термінологію, спростить написання методичних посібників, закладе основи корпоративної каталогізації, полегшить виробникам ПЗ створювати сумісні з УКРМАРК АБІС тощо.

Дякую за увагу